

Sygn. akt VI Gz 61/20

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: S. Marta Zalewska

Protokolant: Agnieszka Kozłowska

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2020 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko J. B.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego J. B. na postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt V GC 1759/18

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie V Wydziałowi Gospodarczemu do dalszego prowadzenia na podst. art. 394 § 3 kpc

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 17.12.2019r. SR w Rzeszowie odrzucił apelację, wskazując w uzasadnieniu, iż mimo wezwania do uiszczenia opłaty od apelacji pozwany jej nie uiszczył, a złożenie oświadczenia o stanie majątkowym nie jest tożsame z wnioskiem o zwolnienie od kosztów, którego to wniosku pozwany nie złożył.

Powyższe postanowienie zaskarżył pozwany. Zarzucił naruszenie art. 102 Ustawy o kosztach sądowych w zw. z art. 370 kpc poprzez błędne uznanie przez sąd, że nie zostały spełnione przesłanki formalne wniosku o zwolnienie od kosztów oraz naruszenie art. 130 § 1 kpc w zw. z art. 126 § 1 pkt 3 kpc poprzez ich niezastosowanie i brak wezwania pozwanego do złożenia w/w wniosku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne, choć nie z przyczyn podanych w uzasadnieniu zarzutów. Zgodnie z art. 102 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych:

1. Zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek.

2. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera

wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 105 w/w Ustawy Wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. W razie złożenia wniosku ustnie do protokołu, oświadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2, może być złożone także do protokołu.

Redakcja w/w przepisów wskazuje, iż warunkiem uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych jest złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych jako pisma procesowego, przy czym oświadczenie, wskazane w ust. 1, z którego ma wynikać, że strona nie jest w stanie bez uszczerbku tych kosztów ponieść, nie musi być sformułowane odrębnie i formalnie. To z oświadczenia złożonego w myśl ust. 2 bądź uzasadnienia wniosku jeżeli wynika, że strona nie jest w stanie bez w/w uszczerbku ponieść kosztu, wówczas takie zwolnienie uzyska. Tym niemniej sąd bez wniosku o zwolnienie nie orzeka. Czym innym jest złożenie oświadczenia na formularzu (ust. 2.), czym innym wniosek o zwolnienie (ust. 1). Brak wniosku o zwolnienie nie jest brakiem formalnym podlegającym uzupełnieniu w myśl art. 130 kpc. To na odwrót; wniosek o zwolnienie jest dotknięty brakiem formalnym podlegającym odrębnemu wezwaniu do jego uzupełnienia, gdy nie dołączono doń oświadczenia określonego w ust. 2 cyt. przepisu. Tym niemniej zgodnie z art. 127 § 1 pkt 3 i 4 każde pismo procesowe powinno zawierać oznaczenie jego rodzaju, osnowę wniosku lub oświadczenia. Złożenie oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródła utrzymania nie zastępuje wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, choć niewątpliwie jest czynnością procesową. Zatem złożenie takiego oświadczenia może zostać uznane przez sąd za taki wniosek, biorąc pod uwagę zasady wykładni czynności procesowych dokonywanych przez strony. Zwłaszcza odnosi się to do strony, która działa bez zawodowego pełnomocnika. W razie wątpliwości, w celu dokonania właściwej wykładni oświadczeń procesowych, kwestie te powinny zostać przez sąd wyjaśnione. (tak też P. F. kom. do art. 102 w Lex, A. G. kom. do art. 102 i 105 cyt. „Osobiście działająca strona może wyrazić prośbę o zwolnienie od kosztów w sposób nieporadny, niecałkowicie jasny. Sąd zarządza wówczas sprecyzowanie wniosku (art. 130 § 1 w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 i 3 k.p.c.) bądź nadaje bieg żądaniu strony w sposób zgodny z celem żądania (art. 130 § 1in fine k.p.c.).

Mniejsze są wymagania formalne wobec wniosku o zwolnienie od kosztów, jeżeli składa go sama strona (zob. art. 130 § 1in fine k.p.c.), dlatego wniosek o rozłożenie żądanej opłaty na raty ze względu na trudną sytuację materialną wnioskodawcy, złożony w terminie do jej uiszczenia, może być potraktowany jako żądanie zwolnienia od tej opłaty”, por. II CZ 112/13, V CZ 69/03, niepubl.). Istotna jest zatem intencja strony i wykładnia jej zachowania procesowego. Jeżeli zatem strona pozwana, której nie reprezentował zawodowy pełnomocnik procesowy, do apelacji dołączyła oświadczenie o stanie rodzino – majątkowym w myśl ust. 2 cyt. przepisu, to należało po tym zachowaniu powziąć co najmniej wątpliwość, czy nie było wolą strony pozwanej uzyskanie na tej podstawie zwolnienia od kosztów sądowych w myśl ust. 1, w konsekwencji należało wezwać pozwanego, czy składa wniosek o zwolnienie od kosztów w całości czy w części, a jeśli w części, to w jakim zakresie? W zwolnienia bowiem pozwany w/w oświadczeniem wyraził, na co wskazuje już treść pisma pozwanego z dnia 10.09.19r. (k. 161), w który w odpowiedzi na wezwanie sądu do opłacenia apelacji podał, iż w dniu 8.07.19r. (data złożenia oświadczenia) złożył wniosek o zwolnienie, co przesuwając w czasie obowiązek uiszczenia opłaty. Pismo to już jednoznacznie wskazuje, iż pozwany domaga się zwolnienia od kosztów sądowych w całości, dlatego nie było na tym etapie nawet potrzeby wzywania pozwanego do jednoznacznego stanowiska, a pismo to należało potraktować jako wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w całości złożony w formie pisemnej zgodnie z wykładnią woli strony pozwanej. Dlatego odrzucenie apelacji z uwagi na jej nieopłacenie było przedwczesne, bowiem sąd zbyt formalnie, li tylko literalnie odczytując pismo procesowe z dnia 10.09.19r., ale niezgodnie z wolą pozwanego uznał, iż wniosek taki nie został złożony, podczas gdy winien pismo to potraktować jako wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, którego złożenie wstrzymało bieg terminu do jego opłacenia do czasu jego rozpoznania.